

Anker Jørgensens tale ved Folketingets åbning

Taler

Anker Jørgensen
Statsminister

Dato

2. oktober 1973

Sted

Christiansborg

Danmark tilhører et af verdens rigeste og højest udviklede områder. Vi har efter international målestok en høj levestandard og en høj social og kulturel standard. Det rige samfund har imidlertid sine egne problemer, som er vidt forskellige fra dem, som man tidligere skulle løse. Problemerne er først og fremmest affødt af den hastige velstandsudvikling. Men på sin vis er de lige så vanskelige som dem, tidligere generationer mødte.

Lad mig nævne de mest betydningsfulde problemer:

Over for inflationen må vi effektivt sætte ind, hvis vi skal sikre den økonomiske vækst og den høje beskæftigelse.

Den fortsatte industrialisering og den rivende tekniske udvikling stiller os over for den opgave at bekæmpe den tiltagende forurening og sikre et miljø, som fremmer menneskelig trivsel.

Behovet for at gøre samfunds- og produktionslivet mere demokratisk gør sig gældende i stigende grad. Medejendomsret og øget medbestemmelsesret er spørgsmål, som er sat på dagsordenen rundt om i Europa.

Det er på denne baggrund og i dette helhedsbillede, vi må vurdere den øjeblikkelige økonomiske situation og mulighederne for at løse de reformopgaver, vi er stillet over for.

Det er i dag et år siden, den danske befolkning traf sin beslutning om Danmarks indtræden i De europæiske Fællesskaber.

Vort medlemskab af EF giver Danmark en række nye muligheder. Det giver os samtidig direkte medbestemmelse og medansvar inden for EF og for EFs holdning over for verden udenfor.

Med EF har vi fået en bedre samordning af de ni landes bestræbelser for at løse de økonomiske problemer. Tidligere skabte de enkelte landes økonomiske politik ofte vanskeligheder for andre lande. Vi kan endnu ikke være tilfredse med forholdene, men væsentlige fremskridt er gjort.

Vi har i det forløbne år haft en udvikling i den økonomiske aktivitet, der i mange henseender er tilfredsstillende. Beskæftigelsen har hele året igennem været rekorddagtig høj.

Tilslutningen til EF medførte en stærk vækst i landbrugserhvervets indtægter og valutaindtjening. Samtidig har gunstige udlandskonjunkturer givet grundlag for en fortsat stigning i industrieksporten.

Erhvervsinvesteringerne har ligeledes været inde i en tilfredsstillende stigningstakt. Det gælder ikke alene landbrugets investeringer, hvor tilslutningen til EF har budt på iøjnefaldende fordele. Det gælder også byerhvervenes investeringer i bygninger og udstyr.

Bruttonationalproduktet viser for andet år i træk en årlig stigningstakt på 5-6 pct. i faste priser.

Det private forbrug har i takt med den stigende beskæftigelse og produktion været i fortsat vækst, og samtidig har boliginvesteringerne ligget på et meget højt niveau.

Sideløbende med denne i sig selv tilfredsstillende udvikling har der imidlertid været forhold, der må give anledning til bekymring. Jeg tænker her på prisernes stærke drift opad og første halvårs betydelige underskud på betalingsbalancen.

Prisstigningstakten er taget til i 1973. En vigtig årsag hertil må søges i, at det internationale prisniveau under påvirkning af den, kraftige internationale højkonjunktur er kommet i stærk bevægelse opad. Dette gælder priserne såvel for råvarer og brændsel som for fødevarer og andre færdigvarer. Den valutakurspolitik, der har været ført her i landet i det sidste år – og hvis gennemførelse er blevet lettet gennem deltagelsen i EFs valutasamarbejde – har medvirket til at dæmpe disse udefra kommende prisstigninger. En del af de hjemlige prisstigninger kan henføres til opgangen i import- og eksportpriserne. Det er kun i ringe grad EF-tilslutningen, der er årsag. De danske hjemmemarkedspriser for fødevarer lå allerede inden tilslutningen til EF højere end eksportpriserne.

Også indenlandske indkomststigninger har bidraget til opgangen i prisniveauet. Et foruroligende træk i udviklingen er, at der i kraft af prisstigningerne er sat en proces i gang, der må befrygtes også i den kommende tid at ville drive det danske pris- og indkomstniveau i vejret i et hurtigere tempo end i de senere år. Erfaringerne viser, at en sådan stadig opgang i priser og indtægter i det lange løb overvejende er til glæde for ejerne af fast ejendom, som kan indhøste betydelige kapitalgevinster. Den gør det også vanskeligere at nå frem til en forbedring af betalingsbalancen, som er et vigtigt mål for den økonomiske politik.

Der har i første halvår i år været et underskud på den løbende betalingsbalance på 2,2 milliarder kr. Det var ventet, at der navnlig i denne periode ville blive tale om en betydelig forværring på grund af bortfaldet af den midlertidige importafgift. Også den stærke investeringsopgang i erhvervene har virket i samme retning. Arbejdskonflikte gav en forbigående formindskelse af industrieksporten, og de høje importpriser har direkte fordyret importen. De har også fremskyndet indkøb med det formål at undgå en senere prisforhøjelse.

Disse forhold har utvivlsomt medvirket til, at underskuddet på betalingsbalancen er blevet særlig højt i første halvår. Den økonomiske oversigt anslår underskuddet for året som helhed til 3,5 milliarder kr. og regner med et underskud af tilsvarende størrelse for 1974.

Det er regeringens opfattelse, at denne udvikling ikke er acceptabel. Et fortsat underskud af denne størrelse rummer uundgåeligt en risiko for, at den fulde beskæftigelse ikke kan opretholdes, og dette gælder ikke mindst under de urolige internationale valutaforhold. Hertil kommer, at eksporterhvervenes gunstige afsætningsvilkår ikke fuldt ud kan udnyttes til en forbedring af betalingsbalancen, fordi efterspørgselspresset i den indre økonomi er for stærkt.

Det må derfor være en hovedlinje i den økonomiske politik at tilvejebringe den

arbejdskraft og produktionskapacitet, der er påkrævet for en bedre udnyttelse af eksportmulighederne. På en socialt forsvarlig måde må vi holde igen på stigningen i det private og offentlige forbrug, i investeringerne i offentlige institutioner og boligbyggeri og i ikke nødvendige private investeringer. Med den stærke efterspørgsel fra udlandet skulle en sådan omstilling kunne gennemføres uden risiko for beskæftigelsen. For at lette tilpasningen vil det dog være hensigtsmæssigt samtidig at sætte ind med forholdsregler, der kan tvinge pris- og omkostningsudviklingen ind i et roligere forløb uden at ændre den sociale balance, så vi giver konkurrenceerhvervene bedre betingelser. Regeringen søger derfor folketingets medvirken til en økonomisk politik med følgende hovedelementer:

For det første en bremse på væksten i offentlige udgifter, privat forbrug og boligbyggeri. Finansplanen for 1974-75, som regeringen fremlagde allerede i august, tager sigte herpå. I den har regeringen foreslået en styrkelse af statsbudgettet med omkring 1 milliard kr. ud over, hvad der følger af gennemførte besparelser m.v. Der er også redegjort for forholdsregler, der kan holde igen på væksten i kommunernes budgetter.

Endvidere en nyvurdering af kreditpolitikken med henblik på at sikre, at fordelingen af kapitalen svarer til hovedlinjerne i den økonomiske politik.

Endelig en indsats for på en socialt afbalanceret måde at bringe pris- og omkostningsudviklingen ind i et roligere leje.

En kraftig opbremsning er nået for de statslige ydelser, men også de kommunale aktiviteter må inddrages under sparebestræbelserne.

Det igangsættelsesstop for bygge- og anlægsarbejder, vi har nu, omfatter jo både staten og kommunerne. Det vil bidrage stærkt til at dæmpe efterspørgselspresset i økonomien i dette og i næste år. Men det er et ekstraordinært indgreb, der kun kan løbe en tid.

Som led i bestræbelserne på en varigere dæmpning af stigningen i de kommunale aktiviteter vil regeringen søge gennemført en hurtig reduktion af antallet af refusionsordninger inden for uddannelse, forsorg og sundhedsvæsen. I stedet udbygges det system af bloktilskud, vi allerede har på en række områder. Et system, som sikrer en mere ligelig fordeling mellem rige og fattige kommuner. Lovforslag herom vil blive fremsat snarest muligt.

Regeringen har endvidere sammen med de kommunale organisationer opfordret kommunerne og amtskommunerne til at foretage en båndlæggelse af de midler, kommunerne får tilovers som følge af byggestoppet, således at pengene ikke anvendes til andre formål. Regeringen forudsætter, at kommunerne virkelig følger opfordringen.

Vi vil optage forhandlinger med de kommunale organisationer om afviklingen af igangsættelsesstoppet, når dette udløber, således at en ny hurtig forøgelse af den offentlige bygge- og anlægsvirksomhed undgås. Aftalen om investeringsrammer vil ligeledes blive søgt forlænget, og endelig stiler regeringen mod at ophæve kommunernes generelle adgang til at optage lån.

Vi vil fortsætte forhandlingerne med kommunerne om en permanent udbygning af budgetsamarbejdet baseret på en treårig budgetlægning. Der vil også herom blive fremsat lovforslag i tinget.

Regeringen forhandler endvidere med kommunerne om en række lovforslag med henblik på at afskaffe overflødig dobbeltadministration.

Regeringen vil fortsætte arbejdet med en forbedring og forenkling af kildeskatten. Restskatterne må bringes væsentligt ned, og der vil blive fremsat forslag om, at restskatter under 2.000 kr. opkræves over det følgende års forskudsskat. Det betyder, at 80 pct. af lønmodtagerne vil undgå særskilt opkrævning. Endvidere vil der blive fremsat forslag om revision af ægtefællebeskatningen med sigte på en betydelig forenkling.

Skattekontrollen må yderligere effektiviseres. Der vil derfor blive fremsat forslag om kildeskat af obligationsrenter – kuponskat – og om indberetning fra banker og sparekasser om rentetilskrivninger. Også pantebrevsmarkedet må bringes under skattemæssig kontrol.

Det er vigtigt, at erhvervslivet har gode afskrivningsregler, men skattemyndighederne må have hjemmel til at skride ind, når afskrivninger bringer den skattepligtige indkomst ned under den indkomst, der svarer til privatforbruget.

Der vil blive fremsat forslag om en forhøjelse af formueskatten med samtidig forhøjelse af det skattefrie formuebeløb til 400.000 kr. Selskabsskatten vil blive ændret og ajourført, så den bedre svarer til den personlige indkomstskat.

Regeringen påregner at kunne fremsætte forslag om en begrænsning og forenkling af skattefradragene, herunder fradraget for repræsentation. Sigtet må være, at man i videst mulig udstrækning når frem til den personlige bruttoindkomst som beskatningsgrundlag. Det er også hensigten at fremsætte

forslag til en gradvis begrænsning af fradrag for renteudgifter af privat gæld.

Udskrivningsprocenten vil blive foreslået uændret for 1974.

I sidste folketingsår lagde regeringen op til en samlet langsigtet boliglovgivning til afløsning af boligforliget af 1966 med det formål at gennemføre en normalisering af boligmarkedet. Hovedsigtet var det dobbelte at give de boligsøgende mulighed for at vælge en bolig, der passer til den enkelte husstands økonomi og behov, og samtidig at der på en socialt afbalanceret måde blev gennemført en væsentlig besparelse af de offentlige tilskud på boligområdet.

Efter langvarige drøftelser med folketingets boligudvalg fremsatte regeringen sine lovforslag og søgte at opnå den bredest mulige tilslutning her i tinget.

Resultatet blev, at socialdemokratiet og socialistisk folkeparti alene måtte gennemføre ændringer af lejeværdien af egen bolig, ophævelsen af momsgodtgørelsen til boligbyggeri og ændringer i boligsikringsloven. Samtidig blev der på grundlag af regeringens forslag aftalt retningslinjer for gennemførelse af de øvrige boliglove i det folketingsår, der nu er begyndt.

Arbejdsmarkedet har som nævnt været præget af en fortsat gunstig udvikling i beskæftigelsen. Der er tale om en udvikling, der kan registreres over hele landet, og som omfatter så godt som alle erhvervs- og faggrupper.

Tilgangen af arbejdskraft fra de øvrige EF-lande har været af så beskedent omfang, at den har været uden væsentlig betydning for det stærke

efterspørgselspres på arbejdsmarkedet.

På baggrund heraf og efter forhandling med Landsorganisationen og Dansk Arbejdsgiverforening traf regeringen i juni beslutning om en lempelse af det gældende stop for udenlandske arbejdere fra tredjelande uden for Norden og EF. Et udvalg under socialministeriet arbejder på at sikre fremmedarbejderne en god social tilpasning.

Sikkerhed og sundhed på arbejdspladserne og en menneskeliggørelse af arbejdsmiljøet i videste forstand er et af de mest centrale og påtrængende problemer. Regeringen satte straks ved sin tiltrædelse et arbejde i gang på dette område. En første rapport om arbejdsmiljøet er netop blevet færdig. Det er hensigten både at sætte ind over for akutte problemer og at tilvejebringe en nyvurdering af mål og midler for en langsigtet indsats vedrørende arbejdsmiljøet.

Arbejdstilsynet må styrkes og løbende sikres fornøden ekspertviden. Arbejdspladsernes folk må selv inddrages direkte i sikkerhedsarbejdet. Større viden om farekilderne og hensynet til sikkerhed og sundhed må indgå som et naturligt led i de daglige arbejdsprocesser.

Regeringen vil straks ved folketingsårets begyndelse genfremsætte forslag om lønmodtagernes medejendomsret: økonomisk demokrati.

Målsætningen med dette forslag er, at det skal omfatte alle lønmodtagere, at der bygges på det solidariske princip med lige store andele til alle og med fælles risikodækning. Formålet er også at forøge kapitaldannelsen væsentligt, og at lønmodtagerne får medejendomsret til denne kapitalforøgelse. Den indflydelse,

der følger med den øgede kapitaldannelse, skal udøves af lønmodtagerne på den enkelte virksomhed som en videreudvikling af nærdemokratiet.

Regeringen anser det for afgørende, at lovgivningen om økonomisk demokrati udformes således, at der ydes et væsentligt bidrag til udjævning af den skæve formue- og indkomstfordeling.

Regeringen mener, at disse afgørende principper må fastholdes. Men vi er rede til at gå ind i en saglig drøftelse ikke blot om detaljer i lovforslaget, men også om centrale områder, f.eks. om ledelsen og strukturen af den centrale lønmodtagerfond og om placeringen af fondens midler.

På det sociale område skal arbejdet med den trinvise gennemførelse af socialreformen fortsættes.

Dagpengereformen og loven om den sociale ankestyrelse var væsentlige milepæle. Ændringen af den centrale struktur for det sociale område er herefter tilendebragt. Det er skabt grundlag for en bedre planlægning og en bedre prioritering.

En ny lov om offentlig sygesikring er trådt i kraft, men et udvalg under socialministeriet har overvejet, om vi fortsat skal have en opdeling af de sikrede i to grupper afhængig af indtægt. Regeringen vil på dette grundlag arbejde videre med spørgsmålet.

Et vigtigt led i socialreformens videreførelse bliver den sociale bistandslov. Det

meget omfattende lovforslag blev jo fremsat i sidste folketingsår, men nåede ikke at blive færdigbehandlet. Forslaget vil derfor blive genfremsat. Behandlingen i tinget ønskes afsluttet så tidligt, at loven kan sættes i kraft den 1. april 1975, uden at der stilles urimelige krav til de myndigheder, der skal administrere den – først og fremmest de sociale forvaltninger i kommunerne.

Et udvalg arbejder for tiden med udformningen af fremtidens pensionssystem. Det er hensigten at nå frem til mere smidigt udformede regler og at opnå en bedre samordning mellem pensionsreglerne og skatte- og boligsikringslovgivningen.

Regeringen vil fortsat medvirke til erhvervslivets modernisering og tilpasning. En øget demokratisering, der giver større medindflydelse og medbestemmelse for de ansatte, er også i den forbindelse et vigtigt led.

Der vil blive fremsat forslag til en ny lov om banker og sparekasser. Den vil danne grundlag for en modernisering og ligestilling af disse pengeinstitutters virksomhed og indføre repræsentation i pengeinstitutternes bestyrelser både for medarbejderne, for samfundet og for indskyderne.

Regeringen vil fremlægge en redegørelse om de alvorlige energipolitiske problemer som oplæg til en debat her i tinget.

Det er regeringens opfattelse, at det offentlige i stigende grad må rette sin opmærksomhed mod forbrugerproblemer i vid forstand.

Forbrugerkommissionens delbetænkninger vil blive anvendt som grundlag for en tidssvarende lovgivning. Der vil blive fremsat forslag til en lov om markedsføring, der indebærer etablering af en forbrugerombudsmand. Der vil også blive foreslået oprettet et almindeligt forbrugerklagenævn samt fremsat forslag til lov om mærkning, skiltning m.v.

Med henblik på også at opnå en mere formløs og billigere retsbehandling af forbrugersager vil der blive foreslået ændringer af retsplejeloven.

Et forslag om lægemiddellov vil indeholde de fornødne rammer for en tidssvarende tilrettelæggelse af fremstilling og forhandling af lægemidler. Debatten om anvendelse af naturmedicin og ikke autoriserede helbredelsesmetoder gør det rimeligt at overveje, om vi kan inddrage nye midler og metoder i sygdomsbekæmpelsen, som er forsvarlige – og som ikke øger spekulation i den enkeltes sygdom og sygdomsfrygt.

Stigningstakten i de senere års narkotikamisbrug synes heldigvis aftagende, hvorimod alkoholforbruget – især blandt unge – menes at være stigende.

Regeringen vil gennemføre en systematisk oplysning om den risiko, folkesundheden udsættes for ved misbrug af rusgifte samt ved medicinmisbrug.

Med miljøreformen, som folketinget vedtog i sidste folketingsår til ikrafttræden i fuldt omfang fra den 1. april 1974, er der skabt et effektivt instrument til bekæmpelse af forureningen.

De alvorligste forureningsproblemer er ikke nationalt afgrænset, og de er tillige af en sådan størrelsesorden, at en løsning forudsætter europæisk eller andet internationalt samarbejde. Regeringen lægger vægt på at deltage i dette samarbejde, hvorfra der også kan ventes konkrete resultater. Det er således regeringens håb, at Østersølandenes forhandlinger i løbet af 1974 vil resultere i vedtagelsen af en konvention, som beskytter Østersøen mod forurening.

Inden for undervisningsministeriets område vil planlægningsfunktionerne blive styrket gennem uddannelsesrådets virksomhed og gennem omorganisering og rationalisering af ministeriet.

I en helhedsvurdering og prioritering af de opgaver, der skal løses inden for undervisningssektoren i de kommende år, vil indgå udkastet til folketingsbeslutning om 12 års grundlæggende skole- og erhvervsuddannelse for alle. Udkastet er derfor forelagt uddannelsesrådet, inden forslag fremsættes i folketinget. Udkastet er også offentliggjort for at give interesserede mulighed for at få medindflydelse på forslagens endelige udformning.

Ud fra samme hensyn er et udkast til ændring af skolestyrelsesloven offentliggjort. Lovforslaget herom vil være baseret på to hovedprincipper: for det første en decentralisering af styreformen og for det andet en forenkling af administrationen.

Lovforslaget om folkeskolereformen, der ikke blev færdigbehandlet i sidste folketingsår, vil blive genfremsat.

Med udgangspunkt i en helhedsplan for de videregående uddannelsers udbygning vil undervisningsministeren give en redegørelse for dette

uddannelsesområdes forhold. Ministeren vil herunder redegøre for problemerne omkring læreruddannelserne, specielt de påtænkte forsøgsuddannelser ved universitetscentrene i Roskilde og Ålborg.

Regeringen vil i sin kulturpolitik fastholde princippet om, at alle kunstneriske udtryksformer må sikres fuld frihed. Dette forudsætter bl.a., at der ikke knyttes politiske betingelser til det offentliges støtte. Der vil i øvrigt blive lagt vægt på, at kulturpolitikken ikke begrænses til finkulturen, men udstrækkes til en lang række områder, der har til formål at fremme menneskets trivsel.

På trafikområdet vil der blive arbejdet videre med iværksættelsen af sidste folketingsårs beslutninger om Storebæltsbro og lufthavn på Saltholm.

Regeringen vil indhente folketingets godkendelse af de aftaler, som blev indgået med den svenske regering om Øresundsforbindelserne og om lufttrafiktjenesten i forbindelse med Saltholm lufthavn. Samtidig vil folketinget få lejlighed til at tage stilling til den nødvendige udbygning af Kastrup lufthavn, indtil Saltholm lufthavn kan tages i brug.

Den kollektive trafik skal styrkes. Derfor agter regeringen at fremsætte lovforslag om den videre udbygning af S-banerne i hovedstadsområdet. Vi vil tage spørgsmålet om de københavnske tunnelbaner op til fornyet overvejelse. Spørgsmålet om den såkaldte Citybane og en eventuel baneforbindelse til Amager vil samtidig blive søgt afklaret.

Færøernes hovederhverv, fiskeriet, står over for betydelige problemer. Det er en følge af de restriktioner, som i stigende omfang lægges på fiskeriet i områder, hvor færøske fiskere henter en væsentlig del af deres fangster. Regeringen har på

initiativ af det færøske landsstyre i internationale fiskeriorganisationer og i EF rejst spørgsmålet om at sikre færingerne en større andel af fiskeriet omkring Færøerne. Der er for nylig opnået enighed mellem en række lande om en ordning, der forhåbentlig kan træde i kraft til nytår. I EF er spørgsmålet fortsat under behandling.

De bestræbelser, som i de seneste år er udfoldet både fra færøsk og dansk side for at opbygge en færøsk industri, er blevet fortsat. Senest er den nye egnsudviklingslov sat i kraft på Færøerne.

Regeringen vil fortsat arbejde for, at den grønlandske befolkning i øget omfang skal præge udbygningen af det grønlandske samfund.

De vigtigste led i disse bestræbelser er arbejdet i hjemmestyreudvalget samt gennemførelsen af en række forslag om udvidelse af det kommunale selvstyre. Forslagene kan forventes fremsat på grundlag af en betænkning, der behandler spørgsmålene om byrde- og opgavefordelingen mellem staten, landsrådet og de grønlandske kommuner.

Vi vil søge at forbedre erhvervsmulighederne og fremme uddannelsen. Den vanskelige beskæftigelsessituation på Grønland gør det nødvendigt at stabilisere anlægsaktiviteten. En bedre uddannelse, navnlig af de unge, vil også gøre det lettere at erstatte den udsendte arbejdskraft med grønlændere.

Jeg skal herefter vende mig til Danmarks forhold til omverdenen.

Regeringen tillægger det danske medlemskab af EF stor vægt. Vi gør det af flere grunde.

Danmarks deltagelse i EF-arbejdet betragter vi som et ny instrument til at fremme bestræbelser, som vi har udøvet og stadig udøver i de mere traditionelle former for internationalt samarbejde.

Det er derfor, regeringen med sin EF-politik tilsigter at forskyde tyngden i samarbejdet fra økonomisk vækst til en bredere målsætning koncentreret om menneskelig trivsel. Vi må også inden for EF søge at skabe forudsætninger for en realisering af de socialpolitiske, regionalpolitiske og miljøpolitiske mål, som vi normalt er enige om i dansk politik. Et første skridt nåede vi i juli i år med vedtagelsen af et handlingsprogram for miljøområdet. Vi har også fremlagt forslag vedrørende multinationale selskaber og forbrugerbeskyttelse for at sikre disse emner en stærkere placering. I forholdet til den øvrige verden bør EF efter regeringens mening indtage en åben holdning.

Vi må naturligvis søge at placere danske standpunkter, så de i vid forstand tjener vore politiske og økonomiske interesser bedst muligt.

Men formandskabet i EF giver os samtidig i disse måneder en betydningsfuld opgave og et stort ansvar. Det pålægger os rollen som formidler af et samarbejde i en afgørende fase af EFs udvikling.

EFs virke er i denne periode hovedsagelig bestemt af det arbejdsprogram, der blev fastlagt på topmødet i Paris. Der skal træffes beslutning om overgang til anden fase af den økonomiske og monetære union. Samtidig hermed stiles mod oprettelse af en fond, hvis midler skal anvendes til at fremme udviklingen i

områder i medlemslandene, hvor der er et særligt behov herfor. Den fælles landbrugspolitik tages op til generel drøftelse. Der skal udarbejdes handlingsprogrammer for arbejdsmarkeds- og socialpolitik, for industripolitik og for forskning og teknologisk politik.

Forud for de internationale handelspolitiske forhandlinger, som begyndte sidste måned i Tokyo, enedes EF-landene om et fælles oplæg. De ni lande har ligeledes afstemt deres holdning i de forhandlinger, som i det forløbne år er ført om en revision af det internationale valutasystem. EF kunne derfor lade en fælles opfattelse komme til udtryk på valutafondens årsmøde i Nairobi i sidste uge.

Medlemskabet af EF er af stor positiv betydning for Danmarks økonomi. Industrien har allerede mærket det i form af større muligheder udadtil, men også i form af skærpet konkurrence indadtil. For landbruget har fordelene været åbenbare. Værdien af landbrugseksporten er i år blevet forøget med mere end 3 milliarder kr. i alt væsentligt som følge af medlemskabet. Også for fiskeriet har tilslutningen til EF betydet forbedrede vilkår.

Det seneste års internationale udvikling giver større håb om en bevarelse af verdensfreden. Den amerikanske tilbagetrækning fra Vietnam er blevet anerkendt som en positiv og rigtig handling. Nye kontakter mellem stormagterne har betydet en forbedring af den internationale situation i almindelighed.

I Europa har vi oplevet en fortsat afspænding i forholdet mellem øst og vest. De mest tydelige udtryk for afspændingen har været indgåelsen af grundaftalen mellem de to tyske stater og påbegyndelsen af konferencen om sikkerhed og samarbejde i Europa.

Gennem deltagelsen i det udenrigspolitiske samarbejde mellem EF-landene har Danmark fået et bredere grundlag for udøvelsen af sin udenrigspolitik. De ni landes fælles drøftelser i forbindelse med konferencen om sikkerhed og samarbejde i Europa er et godt eksempel på værdien af dette samarbejde. Det har bidraget væsentligt til det hidtil vellykkede forløb.

De ni EF-lande er også enedes om at drøfte forhold af fælles interesse med USA. Udenrigsministeren har netop som repræsentant for de ni haft forhandlinger med USAs udenrigsminister herom. Regeringen håber, at der mellem de ni og USA kan opnås enighed om grundlaget for sådanne drøftelser, og at disse kan føre til et positivt resultat.

Regeringen lægger vægt på, at det atlantiske samarbejde fastholdes. NATO er grundlaget for Danmarks sikkerhedspolitik og et vigtigt redskab i den afspænding i Europa, som vi er midt i.

Det udenrigspolitiske samarbejde mellem EF-landene svækker ikke samarbejdet med de øvrige nordiske lande. Det er tværtimod regeringens opfattelse, at vor deltagelse i drøftelserne i den europæiske kreds og i den nordiske kreds supplerer hinanden på udmærket måde.

Regeringen vil fortsætte og videreudbygge det nordiske samarbejde, især inden for Nordisk Råd og Det nordiske Ministerråd.

Anden fase i konferencen om sikkerhed og samarbejde i Europa er nu i gang i Genève.

Om nogle få uger indledes i Wien konferencen om gensidige styrkereduktioner i Centraleuropa. Vi håber, at konferencerne vil opnå konkrete forholdsregler, og at det i Wien vil lykkes at nå til enighed om foranstaltninger, der vil sænke styrkeniveauet i de to alliancer, uden at noget lands sikkerhed forringes.

I forholdet til udviklingslandene er det regeringens formål at støtte landenes egne bestræbelser. Deres politiske uafhængighed må følges op med en økonomisk og social udvikling. Danmark vil fortsat yde en væsentlig del af sin bistand gennem FN og andre internationale organer.

Støtten til de undertrykte befolkninger i det sydlige Afrika vil også i det kommende finansår blive forøget. Bistandssamarbejdet med Vietnam er blevet stærkt forøget.

I udenrigspolitisk henseende vil Danmark blive stillet over for meget store arbejdsopgaver i den kommende tid.

Under den nuværende generalforsamling i FN har Danmark formandskabet i det udvalg, der beskæftiger sig med de principielle udenrigspolitiske anliggender, og Danmark indtræder fra 1. januar som medlem af FN's koloniudvalg.

Herudover har Danmark som bekendt i dette efterår formandskabet i de udenrigspolitiske konsultationer imellem de ni EF-lande. Endvidere har Danmark også for tiden formandskabet i det udvalg under Europarådet, der beskæftiger sig med Europas fremtid efter udvidelsen af EF.

Selvom der vel som hidtil vil være afvigende opfattelser på enkelte områder med hensyn til Danmarks udenrigspolitiske holdning, er det regeringens håb, at det vil være muligt også i den kommende folketingssamling at skabe bred enighed om hovedlinjerne i dansk udenrigspolitik.

Den skriftlige del af denne redegørelse indeholder en oversigt over de lovforslag, som regeringen forudser fremsat i løbet af det kommende år.

Det vil fremgå heraf, at regeringen er tilbageholdende med at foreslå lovgivning på nye områder. Den skriftlige del indeholder i øvrigt en række oplysninger – også uden for lovgivningsområdet – der supplerer de hovedlinjer, som jeg i dag har søgt at trække frem.

Som det er bekendt, foretog jeg i torsdags en omdannelse af regeringen.

Baggrunden for denne rekonstruktion er blandt andet et ønske om i særlig grad at styrke to væsentlige områder, nemlig den økonomiske og den fysiske planlægning.

Opdelingen af økonomi- og budgetministeriet i to ministerier tilsigter at forbedre styringen af økonomien.

De beslutninger, der træffes med henblik herpå, er mere end nogen sinde afgørende for betydningsfulde dele af samfundets velfærd.

Oprettelsen af et selvstændigt miljøministerium afspejler et stadig større behov for at styre samfundets fysiske og miljømæssige udvikling.

Vi oplever i disse år en voldsom vækst i bygge- og anlægsvirksomhed og i industriel udvikling. Målet må være et land, som i størst mulig harmoni forener vore boligmæssige, rekreative og erhvervmæssige behov. Det kræver, at vi udnytter vore geografiske ressourcer efter en fornuftig plan, og at Vi ikke ødelægger det fysiske miljø omkring os med forurening.

Som det fremgår, er det regeringens bedømmelse, at den kommende tid stiller os over for vanskelige og krævende arbejdsopgaver.

Vore problemer må imidlertid ikke få os til at glemme, at vi er inde i en udvikling præget af fuld udnyttelse af kapaciteten i erhvervslivet og af en meget høj beskæftigelse, vi må ikke glemme, at den sociale, uddannelsesmæssige og sundhedsmæssige standard er høj, vi må ikke glemme, at vi har opbygget et sikkerhedssystem over for sygdom, invaliditet og alderdom, som man kun har det få andre steder.

Det er helt afgørende, at vi fastholder disse værdier, som vi gennem årtiers indsats

har bygget op, og der er stadig grupper i befolkningen, som vi endnu ikke har formået at skabe en tilstrækkelig tryghed for. Derfor må vi sikre os et fastere greb om de problemer, som vort rige samfund skaber.

Vi står på mange måder over for opgaver og vanskeligheder, der stiller nye krav til folkestyret. De beslutninger, der træffes i regering og folketing, får stigende betydning for det enkelte menneskes tilværelse. Vi skal forene ideen om et frit samfund med ideerne om lige muligheder og social retfærdighed. Vi må – hvor svært det end er – finde nye former, der gør det muligt for det enkelte menneske at føle interesse og ansvar for den udvikling, som vi skal og må være fælles om at styre.

Det danske folkestyre har formet samfundet gennem en rolig og harmonisk udvikling. Det er et resultat af partiernes naturlige idemæssige brydninger, men også af samarbejde. Tidens tendenser til uddybning af modsætninger gør det imidlertid særlig nødvendigt at lægge vægt på samarbejdet. Det er regeringens ønske, at det folketingsår, som nu indledes, vil præges af et udstrakt samarbejde om de opgaver, vi står over for. Det lykkedes trods alt på nogle ganske væsentlige områder i sidste folketingsår. Et samarbejde fremover skal baseres på erkendelsen af fælles ansvar, men også på gensidig respekt for modstående opfattelser.

Danmark leve!

(Statsministerens opfordring besvaredes med et trefoldigt hurra).

Kilde

folketingstidende.dk

Kildetype

Dokumentation på online medie

Tags

Folketingstale, Socialdemokratiet, Åbningstale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/aabningstale-1973>